Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2020-02-26

RS 2019-1191

Regionstyrelsen

Skrivelse av Gabriel Kroon (SD) om associationsform för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Ärendet omfattar förslag till svar på skrivelse från Gabriel Kroon (SD) om associationsform för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Skrivelse av Gabriel Kroon (SD) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionrådsberedningens motivering

Region Stockholm har ett viktigt uppdrag att förse invånarna med hälso- och sjukvård i rätt tid och till god kvalitet. I arbetet att åstadkomma detta är det viktigt att inte se organisationsformer som ett hinder, utan att försöka hitta de bästa möjliga lösningarna. Vissa verksamheter kan endast utföras med regionen som huvudman, medan många andra kan utföras av andra genom upphandlingar eller valfrihetsmodeller. För patienternas och invånarnas bästa är det angeläget att många utförare kan bidra med sina allra bästa idéer och förmågor för att förbättra hälso- och sjukvården i regionen.

Även bland våra egna verksamheter finns, som framgår av skrivelsen, olika organisationsformer. Inte heller här bör verksamheten låsas vid den ena eller andra formen, utan se hur vården bäst bedrivs för att ge största möjliga patientnytta.

Som framgår av regiondirektörens tjänsteutlåtande finns fördelar och nackdelar oavsett vilken organisationsform som väljs, men tydligt är att ett byte av organisationsform är en omständlig och kostsam process. Till dess tunga skäl talar för att vården skulle bli bättre eller effektivare genom ett byte av organisationsform i endera riktningen, är det bästa för hälso- och

sjukvården att låta organisationsformen bestå, men samtidigt vara uppmärksam på hur man bäst låter respektive verksamhet utnyttja sina fördelar.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse av Gabriel Kroon (SD)

Irene Svenonius

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Hanna Nyström Schraml

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-29

RS 2019-1191

Regionstyrelsen

Skrivelse av Gabriel Kroon (SD) om associationsform för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde

Ärendebeskrivning
Ärendet omfattar förslag till svar på skrivelse från Gabriel Kroon (SD) om associationsform för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse av Gabriel Kroon (SD)

Förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Skrivelse av Gabriel Kroon (SD) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning
Gabriel Kroon (SD) har frågor om skillnader mellan aktiebolagsform och nämndform. Vilka överväganden gjordes för att välja nämndform för Karolinska Universitetssjukhuset och SLSO samt vilka ekonomiska incitament finns för respektive form?

Såväl Karolinska Universitetssjukhuset som Stockholms läns sjukvårdsområde bildades 2004. Kommunallagen tillåter som huvudregel att kommunal verksamhet drivs både i nämndform och bolagsform. Ett undantag är dock för psykiatrisk tvångsvård som är en form av myndighetsutövning och bara får utföras i nämndform. Det finns både stora likheter och skillnader mellan att driva kommunal verksamhet i de olika

formerna. Vad gäller ekonomiska incitament kan det finnas både för- och nackdelar med båda formerna.

Regionledningskontoret anser att skrivelsen ska anses besvarad.

Bakgrund
Karolinska Universitetssjukhuset bildades den 1 januari 2004 genom att dåvarande landstingsfullmäktige den 25-26 november 2003 i budgetbeslut för 2004 beslutade att de två universitetssjukhusen Karolinska sjukhuset och Huddinge Universitetssjukhus AB skulle läggas samman, LS 0304-1498. Karolinska sjukhuset bedrevs i nämndform och Huddinge sjukhus i bolagsform. I valet mellan nämndform och bolagsform ansågs nämndformen vara att föredra bland annat då den bäst skulle tillgodose det framtida universitetssjukhusets verksamhetsuppdrag med mindre basal sjukvårdsproduktion.

Stockholms läns sjukvårdsområde inrättades från och med den 1 april 2004 genom ett beslut av landstingsfullmäktige den 9 mars 2004, LS 0401-0244. Landstingsstyrelsen hade den 16 december 2003 beslutat att Norra länets produktionsområde, Stockholms produktionsområde och Södra länets produktions skulle sammanläggas i en nämnd, LS 0311-2935. Sedan 2001 hade landstinget delat in den förvaltningsdrivna produktionen av primärvård, geriatrik, psykiatri m.m. i dessa tre områden och den nya organisationen skulle leda till ökad kostnadseffektivitet.

I en skrivelse daterad den 17 december 2019 konstaterar Gabriel Kroon (SD) att Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde är organiserat i nämndform medan akutsjukhus som Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB m.fl. är aktiebolag. Skrivelsen syftar till att utröna skillnader mellan nämndform och aktiebolagsform och följande frågor ställs. Vilka överväganden förelåg beslut att organisera Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde i nämndform? Vilka ekonomiska incitament, om några existerar för att organisera Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde i aktiebolagsform respektive nämndform?

Överväganden
Enligt kommunallagen (2017:725) kan kommunal verksamhet bedrivas i såväl förvaltningsform under en nämnd t.ex. som Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde som i bolagsform t.ex. Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB och Danderyds Sjukhus AB.

Kommunallagen föreskriver att fullmäktige får besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person som t.ex. ett aktiebolag. Om skötseln av angelägenheten innefattar myndighetsutövning, får den lämnas över endast om det finns stöd för det i lag. Stockholms läns sjukvårdsområde har sedan bildandet bl.a. producerat psykiatrisk vård inklusive psykiatrisk tvångsvård enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128), ”LPT”, samt lagen om rättspsykiatrisk vård (1991:1129), ”LRV”. Då sådan tvångsvård innefattar myndighetsutövning är det enligt kommunallagen inte möjligt att utföra sådan vård utan särskilt stöd härför i lag och därmed är det inte möjligt att bedriva den verksamheten i bolagsform.

I kommunallagen stadgas vidare att om en region lämnar över skötseln av en kommunal angelägenhet till ett av regionen helägt bolag, ska fullmäktige se till att kontrollen över bolagen säkerställs bl.a. genom att se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen, utse samtliga styrelseledamöter, se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas, utse minst en lekmannarevisor, och se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare. Dessutom har regionstyrelsen en uppsiktsplikt över regionägda bolag.

Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska det som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter i tillämpliga delar gälla också handlingar hos bl.a. regionägda aktiebolag. Regionägda bolag jämställs därför med förvaltningsdriven verksamhet vad gäller offentlighetsprincipen och meddelarfrihet.

Även vad gäller upphandlingsrättsliga regler enligt lagen om offentlig upphandling (2016:1145) gäller i huvudsak samma regler för de bolag som ägs av regioner som gäller för nämnder.

Ovan har redogjorts för likheter mellan verksamheter som bedrivs i nämndform och i bolagsform men det finns självfallet även skillnader.

Nämnder styrs av reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder, LS 2018-0731 som beslutas av regionfullmäktige. För regionägda bolag gäller förutom vissa delar av kommunallagen även aktiebolagslagen

(2005:551) som bl.a. föreskriver en viss organisationsform med bolagstämma, styrelse och i vissa fall verkställande direktör. Dessutom ska vissa uppgifter och handlingar registreras vid Bolagsverket. Bolagen styrs bl.a. av sina respektive bolagsordningar samt ägardirektiv som beslutas av regionfullmäktige.

De aktuella verksamheterna bedrivs i nuläget i nämndform, vilket innebär att verksamheterna inte är inkomstskattepliktiga och att de har rätt till avdrag för eller återbetalning av den ingående mervärdesskatt som belöper på verksamheterna.

I det fall verksamheterna skulle ombildas och istället bedrivas i aktiebolagsform på samma sätt som gäller för Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, Södersjukhuset AB och S:t Eriks Ögonsjukhus AB kommer verksamheterna att bli inkomstskattepliktiga. Eventuella skattemässiga överskott i verksamheterna kommer dock sannolikt inte att bli föremål för beskattning eftersom det antas att eventuella tillkommande aktiebolag kommer att ingå i LISAB-koncernen där det finns betydande ackumulerade skattemässiga underskottsavdrag att utnyttja mellan koncernföretagen, men om dessa underskottsavdrag skulle förbrukas kommer överskott inom verksamheterna att beskattas.

Utifrån nuvarande verksamhetsförutsättningar och lagstiftningar avseende mervärdesskatt bör en ombildning av verksamheterna till aktiebolag, sett utifrån ett mervärdesskatteperspektiv, inte medföra negativa ekonomiska konsekvenser för koncernen Region Stockholm. Det uppkommer dock negativa ekonomiska konsekvenser inom respektive verksamhet eftersom det uppstår avdragsförbud för den ingående mervärdesskatt i och med att sjukvård är undantagen från mervärdesskatteplikt. Detta medför att ingående mervärdesskatt normalt blir en kostnad i verksamheten. Även rätten till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner förfaller i samband med en eventuell ombildning från nämnd till aktiebolag. Detta gäller för Region Stockholms nuvarande sjukvårdsverksamheter som bedrivs i aktiebolagsform. Statsbidrag i form av så kallad schablonersättning kompenserar Region Stockholm för att motverka de negativa momseffekterna. Tillkommande momskostnadseffekter inom koncernen Region Stockholm kan dock uppkomma om andelen ej avdragsgill ingående mervärdesskatt ökar hos de eventuellt ombildade verksamheterna, vilket kan få till följd att schablonersättningen blir lägre än den faktiskt ej avdragsgilla ingående mervärdesskatten.

Sammantaget kan det finnas såväl för- som nackdelar med att bedriva verksamhet i nämnd- respektive bolagsform och vad som anses vara fördel eller nackdel kan till stor del bero på vilket perspektiv som väljs. I sammanhanget bör det uppmärksammas att ett byte av verksamhetsform från nämndform till aktiebolagsform inom LISAB-koncernen eller det motsatta, dvs ett återförande av LISAB:s aktiebolag till nämndform, är en kostsam process som behöver ha ett tydligt syfte givet de insatser som då skulle krävas.

Ekonomiska konsekvenser
Som framgått ovan skulle ett byte från nämnd- eller förvaltningsform till bolagsform få ekonomiska konsekvenser vid bytet och även därefter. Ett sådant byte skulle kräva en mer omfattande förstudie. För närvarande finns inte uppdrag eller beslutad finansiering för en sådan förstudie.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Stefan Schildt
Stabschef

Beslutsexpediering:
Akt
Regionledningskontorets juridiska avdelning

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-01-29

Region Stockholm

SKRIVELSE
2019-12-17

Sverigedemokraterna
Region Stockholm

Skrivelse om associationsform för KS och SLSO

Karolinska Sjukhuset och Stockholms Läns Sjukvårdsområde är för närvarande organiserade i nämndform i jämförelse med våra akutsjukhus som Södersjukhuset, Södertälje med flera som juridiskt organiseras genom en aktiebolagsform.

Det finns olika anledningar till varför den ena associationsformen har valts framför den andra, denna skrivelse syftar till att utröna vilka skillnaderna är mellan aktiebolagsform och nämndform.

Med anledning av ovanstående ställer vi följande frågor:

1. Vilka övervägande förelåg beslutet att organisera SLSO och KS i nämndform?

2. Vilka ekonomiska, incitament, om några, existerar för att organisera KS och SLSO i aktiebolagsform respektive nämndform?

Gabriel Kroon
SD